

A FELSZÁMOLÁS ALATT ELÉRT BEVÉTEL SORSA A VAGYONT TERHELŐ ZÁLOGJOG ESETÉN – A KIFOGÁS ELŐTERJESZTÉSÉRE ELŐÍRT HATÁRIDŐ JELLEGE

I) Az adós gazdasági tevékenységének jogszerű tovább folytatása során realizált bevétel – ide értve a meglévő vagyon (például ingatlan) bérbeadásból származó bérleti díjat is – nem minősül a törvény szerinti értékesítésnek, ezért abból a zálogjogos hitelező azonnali (részbeni) kielégítésére nem tarthat igényt (Cstv.49/D.§ (1) és (2) bekezdés).

II) A kifogás előterjesztésére nyitva álló határidő nem eljárásjogi, hanem jogvesztéssel nem járó, elévülési jellegű anyagi jogi határidő. Ezért a kifogás elkésettségét (az igény elévülését) bíróság hivatalból nem állapíthatja meg, az elévülésre történő hivatkozás esetén a jogsértésről történő tényleges tudomásszerzés időpontja vizsgálendő (Cstv. 51. §. (1) bekezdés).

Az adós ellen indult felszámolási eljárás kezdő időpontja 2011. június 10. A hitelezők 2012. június 20-án terjesztettek elő kifogást, amelyben kérték, hogy a törvényszék kötelezze a felszámolót az adós vagyontárgyainak értékesítésével kapcsolatos olyan új elszámolás elkészítésére, amely az őrzésvédelmi díjat 7.032.509,-Ft helyett bruttó 2.310.000,-Ft-os, az értékebecslési díjat 1.041.400,-Ft helyett bruttó 175.000,-Ft-os összegben tartalmazza, s amely a bowling pálya karbantartása címén felszámított 572.675,-Ft-os összegű, valamint az ügyvédi munkadíj jogcímen elszámolt 863.600,-Ft-os összegű költséget, mint indokolatlan kiadást a felszámolói díj terhére számolja el. Ezt meghaladóan kérték, hogy az elsőfokú bíróság kötelezze arra a felszámolót, hogy az adós ingatlanának bérbeadásából származó bevételből az adós vagyonát terhelő, a hitelezőket megillető jelzálogjog alapján számoljon el, s az elszámolás eredményeként mutatkozó összeget a hitelezőknek haladéktalanul fizesse ki. Arra hivatkoztak, hogy az adós és az E. B.H. Zrt. között hitelszerződés jött létre, melyet az I.r. hitelező egyrészt jelzálogjoggal biztosított, másrészt annak további biztosítékát képezte a G. H. Zrt. II.r. hitelező által vállalt készfizető kezesség. A II.r. hitelező 2011. május 12-én 129.753.868,-Ft-ot fizetett meg az I.r. hitelezőnek, így a Ptk. 276. §. (1) bekezdése alapján – figyelemmel a BH 2000.117. számú jogesetben foglaltakra is – az adós tulajdonában álló sz.-i 5837/1 hrsz. alatti ingatlanra bejegyzett jelzálogjognak a kifizetett összeg erejéig a II.r. hitelező is jogosultjává vált. Ezt meghaladóan előadták, hogy a kifogáshoz mellékelt MOKK tanúsítvány szerint az I.r. hitelezőnek első helyi jelzálogjoga van bejegyezve az adós vagyonán. Álláspontjuk szerint a felszámoló a Cstv. 49/D §-ában foglaltakra figyelemmel az adós ingatlanának értékesítéséből befolyt összeggel szemben indokolatlanul számolt el 7.032.509,-Ft őrzésvédelmi díjat, 1.041.400,-Ft vagyoneértékelési díjat, 572.675,-Ft karbantartási költséget, valamint 863.600,-Ft-os az adásvételi szerződést készítő ügyvéd munkadíja címén.

Az őrzésvédelmi díjat és a vagyoneértékelési díjat eltúlzottnak tartották arra figyelemmel, hogy a felszámoló tájékoztatása szerint az ingatlan őrzésére 2011. július

12-től 2012. március 14. napjáig került sor, ugyanakkor a felszámoló tájékoztatásából az is kitűnt, hogy a felszámoló az adós ingatlanát 2011. szeptember 27. napjától bérbeadás útján hasznosította. A bérleti szerződéssel érintett időszakra a felszámoló őrzési díjat alappal nem számolhat el, így az e címen elfogadható költség a 2011. július 12-től 2011. szeptember 27-ig terjedő időszakra vonatkozóan legfeljebb 2.310.000,-Ft lehet. A vagyonértékelési díjjal kapcsolatban arra hivatkoztak, hogy annak összege a piaci árhoz képest rendkívül eltűzött és semmi nem indokolta azt, hogy a szombathelyi földhivatalnál nyilvántartásba vett ingatlant miskolci cég értékelje, mint ahogy indokolatlan volt a már elvégzett értébecslés 90 nap eltelte utáni felülvizsgálata is.

A bowling pálya karbantartása jogcímen elszámolt összeget arra figyelemmel tartották alaptalannak, hogy véleményük szerint a karbantartási költségeket a bérlőnek kellett volna viselnie, míg az ügyvédi munkadíjjal kapcsolatos elszámolást azért sérelmezték, mert álláspontjuk szerint az e címen elszámolt kiadás a Ptk. 367. §. (3) bekezdése alapján a vevőnek kellett volna viselnie. Hangsúlyozták, hogy a felszámoló akkor járt volna el szakszerűen és jogszerűen, ha a pályázati kiírásban feltűntette volna azt, hogy a vagyonértékesítéssel kapcsolatosan felmerülő mindennemű illeték, átírási és egyéb költség, illetőleg a szerződéskötési díj a vevőt illeti. Utaltak arra, hogy az ügyvédi munkadíj egyébként is eltűzöttnek tekintendő.

A bérleti díjat illetően előadták, hogy a felszámoló mindössze arról tájékoztatta őket, hogy az adós ingatlanát bérbeadás útján hasznosítja, de arról nincs tudomásuk, hogy milyen összegű bérleti díj megfizetésére került sor, e bevétellel ugyanis a felszámoló a Cstv. 49/D §. (2) bekezdésében írtak ellenére nem számolt el. Kérelmükhöz csatolták a felszámolóhoz írott, 2012. április 18-án kelt levelüket, amelyben a kifogásban előterjesztettekkel azonos módon vitatták az őrzésvédelmi és vagyonértékelési díjat, illetőleg a karbantartás és ügyvédi munkadíj címén elszámolt költségeket azzal, hogy kérték a felszámoló az azzal kapcsolatos részletes elszámolást küldje meg részükre. Csatolták a felszámoló 2012. május 30. napján kelt és a hitelezők részére 2012. június 11-én kézbesített válaszát, amely mind az őrzésvédelmi díjjal, mind az értébecslési díjjal kapcsolatban tartalmazta a felszámoló álláspontját, az értébecslési díj részletezését, valamint a felszámoló előadását a kifogásban is támadott ügyvédi munkadíjjal és karbantartási költséggel kapcsolatban.

Az elsőfokú bíróság a 2013. február 18. napján kelt 4. sorszám alatti végzésében a hitelezők kifogását elutasította. Az őrzésvédelmi és értébecslési díjjal, a bowling pálya karbantartásával és az ügyvédi munkadíj címén felmerült költséggel kapcsolatban arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kifogás a Cstv. 51. §. (1) bekezdésben meghatározott 8 napos határidőn túl került előterjesztésre, így az elkésett. Hangsúlyozta, hogy a hitelezőknek a felszámolóhoz írott, 2012. április 18-i leveléből már az volt megállapítható, hogy mindkét hitelező tudomással bírt a kifogásban is sérelmezett felszámolói díj- és költségelszámolásról. Erre tekintettel a hitelezők alaptalanul hivatkoztak arra, hogy a tudomásszerzés időpontja a felszámoló 2012. május 30-i levelének 2012. június 11-i átvétele volt, mert ez az időpont helyesen 2012. április 18. Ezt meghaladóan utalt arra, hogy a hitelezők a felszámoló által megkötött

szerződések értékaránytalanságára vonatkozóan semmilyen bizonyítást nem terjesztettek elő. Az ingatlanok hasznosításából befolyt bérleti díjat illetően a kifogást érdemben vizsgálva azt állapította meg, hogy arra a Cstv. 49/D §. szerinti kielégítés nem vonatkozik, mert a jogszabály csak a zálogtárgyak értékesítése során befolyt bevétel felosztására tartalmaz rendelkezéseket, s a bérbeadás nem minősül értékesítésnek. Erre tekintettel a kifogást a Cstv. 51. §. (3) bekezdése alapján elutasította. Kifejtette, hogy a kifogásban hivatkozott, a Cstv. 54. §-ába ütköző felszámolói magatartás nem képezheti kifogás tárgyát, az arra alapított kártérítési igényüket a hitelezők perben érvényesíthetik.

Az elsőfokú végzés ellen az I. és II.r. hitelezők terjesztettek elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását, a kifogásoknak való teljes körű helyt adást, másodlagosan az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezését kérték. Arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság tévesen rögzítette, hogy az őrzésvédelmi és értékbecslési díjat, valamint a karbantartási és ügyvédi munkadíj címén elszámolt költségeket illetően a kifogásuk elkésett. Hangsúlyozták, hogy téves a törvényszéknek az az álláspontja, mely szerint a felszámolóval folytatott levelezésük nem tekinthető egyeztetésnek, s az elsőfokú végzésben foglaltakkal ellentétben a BH 2002.240. számú eseti döntésében írtak alapján éppen a felszámoló 2012. május 30-i keltezésű leveléből vált nyilvánvalóvá számukra, hogy a felszámoló álláspontja végleges és megváltoztathatatlan. Ezt meghaladóan fenntartották azt az álláspontjukat, hogy az adós tulajdonát képező ingatlan bérbeadásából származó bevétel a vagyont terhelő zálogjog fennálltára tekintettel a Cstv. 49/D. §. (2) bekezdése szerinti elszámolás alá esik. E körben hivatkoztak a Kúria Gfv.X.30.039/2012/8. szám alatti végzésére.

Az adós képviseletében eljáró felszámoló a fellebbezésre tett észrevételében az elsőfokú végzés helybenhagyását kérte. Osztotta a törvényszék álláspontját azt illetően, hogy a kifogásban sérelmezett felszámolói magatartásról mindkét hitelező 2012. április 18-án tudomást szerzett, így a kifogás előterjesztésére rendelkezésre álló határidőt mindkét hitelező elmulasztotta. Hangsúlyozta, hogy az általa elszámolni kívánt költségeket számlával tudja igazolni.

A fellebbezés az alábbiak szerint annyiban alapos, hogy az elsőfokú bíróság végzése abban a részében, hogy a hitelezőknek az őrzésvédelmi díj, értékbecslési díj, a karbantartási és ügyvédi költség elszámolásával kapcsolatos kifogását elkésettség címén utasította el, az érdemi felülbírálatra alkalmatlan. Ezt meghaladóan a fellebbezés nem alapos.

A jelen eljárásban irányadó, az elsőfokú bíróság által is hivatkozott a 2006. évi VI. törvény 15. §-ával módosított Cstv. 49/D §. (2) bekezdése szerint vagyont terhelő zálogjog (Ptk. 266. §.) esetében – az (1) bekezdéstől eltérően – a felszámoló a zálogtárgy értékesítése során befolyt és az értékesítés költségeivel csökkentett vételár 50 %-át kizárólag az értékesített zálogtárgyat terhelő zálogjoggal biztosított követelések kielégítésére fordíthatja a biztosított követelés erejéig – több jogosult esetén a Ptk. 256. §. (1) bekezdésében meghatározott kielégítési sorrend figyelembevételével – ha a zálogjog a felszámolás kezdő időpontja előtt keletkezett.

Az ítéletábra osztja a törvényszék álláspontját azt illetően, hogy a „zálogtárgy értékesítése” törvényi kategória nem értelmezhető kiterjesztően akként, hogy abba a zálogjoggal terhelt vagyon elemét képező vagyontárgy bérbeadás útján történő hasznosítása is beletartozna. A bérleti díj nem a zálogtárgy értékesítése során befolyt összeg, hanem annak hasznosítása révén realizált bevételt. Az értékesítés (elidegenítés) és a hasznosítás azonban – a Ptk. 112. §. (1) bekezdéséből következően – egymással nem azonosítható fogalmak. Ezzel összefüggésben az ítéletábra az alábbiakat tartja szükségesnek hangsúlyozni:

A felszámolás kezdő időpontjára figyelemmel a jelen eljárásban a 2006. évi VI. tv. 15.§-ával megállapított Cstv. 49/D. § (2) bekezdése az irányadó, mely szerint vagyont terhelő zálogjog (Ptk. 266. §) esetében - az (1) bekezdéstől eltérően - a felszámoló a zálogtárgy értékesítése során befolyt és az értékesítés költségeivel csökkentett vételár 50%-át kizárólag az értékesített zálogtárgyat terhelő zálogjoggal biztosított követelések kielégítésére fordíthatja a biztosított követelés erejéig - több jogosult esetén a Ptk. 256. § (1) bekezdésében meghatározott kielégítési sorrend figyelembevételével -, ha a zálogjog a felszámolás kezdő időpontja előtt keletkezett. Az „értékesítés” fogalma nem csupán az adós tulajdonát képező vagyontárgynak a Cstv. 49.§-a szerinti értékesítését, hanem az adóssal megillető követelés értékesítését, behajtását is magában foglalja. A jelen eljárásban azt kellett vizsgálni, hogy az adósnak a gazdasági tevékenysége folytatása során keletkező bevételére, az abból származó követelésre mennyiben alkalmazhatóak a Cstv. 49/D.§ (2) bekezdésében írtak, illetőleg, hogy az adós vagyontárgyának bérbeadása egy tekintet alá esik-e az adós gazdasági tevékenységének folytatásával.

Az ítéletábra előrebocsátja, hogy álláspontja szerint a vagyont terhelő zálogjog nem kizárólag a felszámolás kezdő időpontjában meglévő vagyonhoz kapcsolódik, mert amennyiben az adós pl. egy megrendelés folytán a vételárat már megfizette és az ellenértékként leszállított termék csak a felszámolás elrendelése után kerül a tulajdonába, az így megszerzett vagyontárgyra - amely a felszámolás kezdő időpontjában még nem tartozott a felszámolási vagyonba, legfeljebb az annak kiadására irányuló igény, mint követelés – a vagyont terhelő zálogjog kiterjed. Vagyis a vagyont értékesítéséig a vagyont terhelő zálogjoggal érintett vagyontárgyak köre változhat.

Ugyanakkor az adós gazdasági tevékenységének folytatása – a rendes gazdálkodás - során realizált bevétel a Cstv. 49/D.§ alkalmazhatósága szempontjából nem minősül a Cstv.49/D.§ (1) és (2) bekezdése szerinti értékesítésnek. Ellenkező az esetben a felszámolót napi szinten elszámolási kötelezettség terhelné a zálogjogos hitelezővel szemben, ami nyilvánvalóan akadályozná, ellehetetlenítené a gazdasági tevékenység folytatását. Ebből következően a hitelező kielégítésére a Cstv. 49/D.§ (2) bekezdés alapján akkor kerülhet sor, ha a termelő tevékenységet a felszámoló az adósnál befejezi és a meglévő vagyontárgyakat a Cstv. 49.§ rendelkezései szerint értékesíti, vagy egyben eladja a működő vállalkozást, vagy az adós egyes részeiben megszünteti a munkát, s az ott lévő ingóságokat egyben értékesíti (Juhász László: A magyar fizetésképtelenségi jog kézikönyve II. kötet, Novotni Kiadó 2012).

A meglévő vagyontárgy bérbeadás útján történő hasznosítása a gazdasági tevékenység körébe tartozik, s mint ilyen – a Cstv.49/D.§ (1) és (2) bekezdésének nyelvtani értelmezésére is figyelemmel (Fővárosi Ítéltábla 15.Fpkf.43.541/2006/5.) - nem minősül értékesítésnek. Részben eltérő indokokkal, de azonos következtetésre jutott a Debreceni Ítéltábla is (Fpkhf. III.30.514/2005/4.).

Mindezekre figyelemmel helyesen döntött az elsőfokú bíróság, amikor a bérleti díjnak a Cstv. 49/D §. (2) bekezdése szerinti elszámolásával kapcsolatos kifogásokat a Cstv. 51. §. (3) bekezdése alapján elutasította.

Az 1997. évi XXVII. törvény 21. §-ával megállapított Cstv. 51. §. (1) bekezdés szerint a felszámoló jogszabálysértő intézkedése, vagy mulasztása ellen a tudomásszerzéstől számított 8 napon belül a sérelmet szenvedett fél a felszámolást elrendelő bíróságnál kifogással élhet. A Cstv. 51. §. (1) bekezdés szerinti kifogás előterjesztésére nyitva álló 8 napos határidő jellegének megítélése a bírói gyakorlatban eltérő, az az utóbbi időben változott. Korábban általánosnak volt tekinthető az az álláspont, amely szerint a kifogás előterjesztésére nyitva álló 8 napos határidő eljárásjogi jellegű, annak elmulasztása esetén a fél igazolással élhet (Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf.43.614/2011/3., 11.Fpkf.43.052/2010/4., Debreceni Ítéltábla Fpkhf.III.30.040/2012/4.). A 4/2003. számú Polgári Jogegységi Határozat szerint a keresetlevél benyújtására a jogszabályban megállapított határidők számítására – amennyiben jogszabály másként nem rendelkezik – a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban Pp.) 105. §. (4) bekezdésben foglaltak nem alkalmazhatók. A keresetlevél késedelmes benyújtása esetén, ha a keresetlevél előterjesztésére megállapított határidő – jogszabály kifejezett rendelkezése folytán – jogvesztő, vagy a mulasztása kimentésére előírt igazolással (Pp. 107-110. §.) a fél nem él, illetőleg az alaptalan, a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül hivatalból el kell utasítani (Pp. 130. §. (1) bekezdés h.) pont), ennek elmaradása esetén a pert meg kell szüntetni (Pp. 157. §. a.) pont). Ha a keresetlevél késedelmes benyújtása nem vezet jogvesztésre és a jogszabály a mulasztás orvoslására nem ír elő igazolást, a mulasztás jogkövetkezményéről az ellenérdekű fél elévülési kifogása alapján az ügy érdemében hozott ítéletben kell dönteni. A kifejtettek irányadóak a bírósági nemperes eljárás megindítására előterjesztett kérelemre is.

A Cstv. 51. §. (1) bekezdése szerinti kifogás a felszámolási eljáráson belül egy önálló bírósági eljárást jelent, amelyben a bíróság – amennyiben a kifogás előterjesztésének törvényi feltételei fennállnak – érdemi döntést hoz. A hivatkozott 4/2003. számú Polgári Jogegységi Határozatból következően így a kifogás előterjesztésére nyitva álló határidő nem tekinthető eljárásjogi határidőnek, mert az a nemperes eljárás sajátosságaira figyelemmel a keresetlevél benyújtására nyitva álló határidővel azonos jellegű. Tekintettel arra, hogy a Cstv. az 51. §. (1) bekezdésben meghatározott 8 napos határidővel kapcsolatban a mulasztás kimentésére nem ír elő igazolást, s nincs olyan jogszabályi rendelkezés sem, mely szerint az előterjesztésre nyitva álló határidő elmulasztása jogvesztéssel járna, az időmúlás a „követelés”, vagyis a kifogás előterjesztésének elévülésére vezet. A jogvesztéssel nem járó anyagi jogi határidő

elévülési jellegű, s ekként kell figyelembe venni a Cstv. 51. §. (1) bekezdésében meghatározott határidőt is (Kúria Gfv.VII.30.053/2013/6., Gfv.VII.30.364/2012/6.).

Az ítéletábra osztja a hitelezőknek a fellebbezésben kifejtett álláspontját a tudomásszerzés időpontját illetően. A kifogáshoz csatolt 2012. április 18-i levélből következően ebben az időpontban a hitelezők ugyan jelezték azt a felszámolónak, hogy a velük közölt elszámolást „a jelenlegi formájukban” nem tudják elfogadni, ugyanakkor részletes tájékoztatást kértek a felszámolótól az általuk sérelmezett díjak és költségek szükségességével, felmerültével, összecszerúságával kapcsolatban. Helytállóan hivatkoztak a hitelezők a fellebbezésükben a BH 2002.240. számú eseti döntésre azt illetően, hogy a hitelezők és a felszámoló közötti egyeztetés eredménytelensége csak a 2012. május 30-i válaszlevél kézbesítésével vált számukra nyilvánvalóvá, s a kézbesítés időpontjától, mint a tudomásszerzés napjától kell számítani a Cstv. 51. §. (1) bekezdése szerinti határidőt. A törvényszék mindebből következően nem vizsgálta, hogy tudomásszerzés tényleges időpontjához - a 2012. május 30-i felszámolói válaszlevél, 2012. június 11-i kézbesítéséhez - képest a kifogások mennyiben tekinthetők elkésettnek. A 4/2003. Polgári Jogegységi Határozat szerint, amennyiben a jogszabály a mulasztás kimentésére nem az elévülés kimentésénél szigorúbb feltételekkel előterjeszhető igazolást írja elő, a határidő elévülését a bíróság hivatalból nem állapíthatja meg; a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításnak nincs helye. Az elsőfokú eljárás során a törvényszék a már kifejtettek szerint a tudomásszerzés időpontját tévesen határozta meg, a felszámoló pedig elévülési kifogást nem terjesztett elő, a fellebbezésre tett észrevételében a kifogás elkésettségét illetően kizárólag a tudomásszerzés 2012. április 18-i, az elsőfokú határozat megállapításával egybecsengő időpontjára hivatkozott. Erre figyelemmel tévedett a törvényszék, amikor erre vonatkozó felszámolói védekezés hiányában az őrzésvédelmi díjat, az értékbecslési díjat, a karbantartásai és ügyvédi munkadíj címén elszámolt költségeket illetően az előterjesztett kifogásokat elkésettség okán érdemi vizsgálat nélkül elutasította.

Mindezekre figyelemmel az ítéletábra a Cstv. 6. §. (3) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 252. §. (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte és a törvényszéket új eljárás és új határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban a törvényszéknek vizsgálnia kell, hogy a 2012. május 30-i levélről a hitelezők mikor szereztek tudomást, a két hitelező tudomásszerzése azonos időpontban történt-e, s ehhez képest a kifogás előterjesztésére a Cstv. 51. §. (1) bekezdése szerinti 8 napos határidőn belül került-e sor. Amennyiben a felszámoló arra hivatkozik, hogy a 2012. május 30-i válaszlevél kézbesítését követően előterjesztett kifogás elkésett, az elsőfokú bíróságnak az elévülési kifogással kapcsolatban a hitelezőket nyilatkoztatnia kell, s vizsgálnia kell, hogy az mennyiben alapos. Amennyiben pedig az állapítható meg, hogy a kifogást a hitelezők határidőn belül terjesztették elő, az elsőfokú bíróságnak a Cstv. 6. §. (3) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 3. §. (3) bekezdése szerinti kioktatást meg kell tennie a hitelezők és a felszámoló felé, s érdemben kell vizsgálnia, hogy a kifogásban előadottak mennyiben alaposak.

A másodfokú eljárásban a hitelezők felmerült költségét a Pp. 252. §. (4) bekezdése alapján az ítélőtábla csak megállapította, annak viselése tárgyában az elsőfokú bíróságnak kell döntenie.

Győri Ítélőtábla Fpkhf.IV.25.344/2013/2.szám